

Handleiding lespakket 4!Veilig

Algemeen

Je kan gebruik maken van de webpagina op BrandW8.

Bij de standaardweergave vind je dezelfde informatie als in de powerpoint.

Voor de kinderen van 10 - 12 jaar kan je via de ontdekkingswereld de gevaren laten ontdekken door op de rookies te klikken en de bijhorende info te openen.

Op de vlammetjes vind je dezelfde informatie en filmpjes zoals in de standaardweergave.

Let op! De informatie van 4!Veilig op BrandW8 is enkel beschikbaar van 1 september tot 28 februari.

De power point kan je steeds downloaden.

Via deze handleiding krijg je een overzicht van wat aan bod komt per slide. Je kan dit zelf nog aanvullen, maar houd het doel van het lespakket dan in gedachten. Deze presentatie en bijhorende workshops zijn uitgewerkt door een multidisciplinair team met als basis het psychologisch principe: *nudging*. Dit betekent letterlijk 'een zetje geven'. Positieve keuzes worden op een subtiele manier naar voren geschoven, zonder de andere keuzeopties expliciet weg te nemen of te behandelen. Zo behoudt elk individu zijn keuzevrijheid, maar de doelgroep wordt als het ware naar het gewenste gedrag geleid.

Zo hebben we...

- bewust het woord 'vuurwerk' zo veel mogelijk weggelaten in de workshops.
- geprobeerd niemand te viseren met dit lespakket omdat dit net aanmoedigend kan zijn om het gedrag (nogmaals) te stellen.
- geen choquerende foto's van slachtoffers van vuurwerk gebruikt om te vermijden dat deelnemers net geprikkeld zullen worden of afhaken
- rekening gehouden met alle verschillende posities van de betrokkenen/doelgroepen bij het uitwerken van dit pakket.

Belangrijk is dat eerst de PowerPointpresentatie of de informatie van 4!Veilig gegeven wordt en dan pas kan je aan de slag gaan met de workshops. Hierin kunnen de deelnemers experimenteren met de alternatieven voor vuurwerk of de gevolgen van vuurwerk beleven. Zonder een theoretisch kader, gaat deze waarde verloren want dan lijken het gewoon spelletjes.

Dit thema kan gevoelig liggen in de groep of bij individuen door persoonlijke ervaringen. Ook groepsdruk en/of de sociale structuur in de groep kunnen een rol spelen. Voorzie daarom een 'noodplan' en licht dit ook toe aan de deelnemers bij de start van de presentatie/les. Dit kan bestaan uit een codewoord. Als een deelnemer dit woord zegt, mag hij het lokaal verlaten. Het kan ook een zorgverantwoordelijke zijn, waar de deelnemers naartoe kunnen gaan, of een codegebaar. Het bieden van een uitweg is vaak al een geruststelling op zich. Op deze manier kan iedereen op een comfortabele manier dit lespakket volgen.

Uitleg bij de presentatie

Dia 1:

Je leidt het thema vier veilig in. Stel de vraag in het algemeen wat veilig vieren volgens de jongeren voor hen betekent zonder daar al te diep op in te gaan. Alle antwoorden kunnen en er is respect voor ieders inbreng.

Dia 2:

Denken-delen-uitwisselen: Je stelt als lesgever een hoofdvraag: WAT WEET JIJ OVER VUURWERK?

De deelnemer denkt hier eventjes individueel over na. Dan mogen de deelnemers per twee of vier kort overleggen en dan pikt de lesgever enkelen uit om hun verhaal te doen. De lesgever stelt eventueel bijvragen. Zo krijgt iedereen de kans om iets te zeggen over het onderwerp zonder dat dit lang duurt.

Alle verhalen worden op dit moment met evenveel aandacht beluisterd en besproken. Zonder waardeoordeel.

Enkele richtvragen:

Hoofd vraag	Bijvragen
Wie heeft er weleens vuurwerk afgestoken?	Deed je dit samen of alleen? Met wie? Hoe deed je dit? Waarop heb je toen gelet? Ging er iets mis? Waarom heb je dit gedaan? Gaf het een kick?
Bij wie wordt er jaarlijks vuurwerk afgestoken?	Wanneer? Bij welke gelegenheid? (focus op cultuur t.a.v. vuurwerk) Hoe gebeurt dat? Wie steekt dat af? Waar koop je vuurwerk? Wie steekt er zelf geen vuurwerk af, maar gaat kijken naar professioneel vuurwerk?
Is vuurwerk gevaarlijk volgens jou?	Waarom? (Houd het oppervlakkig. Dit is een eerste kennismaking met hun kennis om op verder te bouwen en naar terug te koppelen tijdens de les.)

Dia 3:

Wat vinden de deelnemers gevaarlijk?

Je kan ook hier vragen naar verschillende ervaringen.

Perceptie van gevaar is hier belangrijk.

De ene vindt een hond gevaarlijk, de andere niet.

Laat de deelnemers maar discussiëren.

Dia 4:

Deze dia nodigt uit om in te gaan op gevolgen van gedrag van iemand anders en de noodzaak van regels.

Nodig de deelnemers uit om commentaar te geven op de verschillende voorbeelden.

Wanneer ben je een gevaar voor anderen?

Daar zijn regels voor: deze zijn er om je te beschermen tegen gevolgen van bepaalde gevaren.

Wat kan er gebeuren als mensen deze regels niet volgen?

Dia 5:

Je licht toe hoe een vuurwerkpijl in elkaar zit. Je hebt een lont en een omhulsel gevuld met buskruit. Door de lont te ontsteken, ontploft het buskruit. Deze druk zorgt ervoor dat de pijl wegschiet. Vraag waarin buskruit nog gebruikt wordt. (bommen en kogels) Kom tot de conclusie dat het zeer explosief en gevaarlijk is.

Ga met de jongeren even in op de verschillende situaties in de dia.

Kom tot de conclusie dat zelf vuurwerk afsteken verboden is omdat het gevaarlijk is.

Dia 6:

Overloop met de jongeren wat mogelijke gevolgen kunnen zijn als er iets misgaat bij het afsteken van vuurwerk.

Ga in op de mogelijke lichamelijke verwondingen.

Geef volgende opdrachten om meer impact te hebben en hen de gevolgen te laten voelen:

Plak de duim vast aan de dominante hand en laat hen een bericht versturen, veters vastmaken, hun naam schrijven

Bind een sjaal rond 1 oog en laat propjes in de vuilnisbak gooien. Bind beide ogen af en laat een glas water ingieten.

Benadruk dat je niet alleen jezelf kan verwonden, maar ook anderen.

Spreek over tinnitus. Leg uit dat dit het geluid is dat sommige mensen heel de tijd horen t.g.v. beschadiging door luide knallen. En ga over naar de volgende dia.

[illegible]

Denk je dat je gehoorbescherming moet dragen om naar vuurwerk te kijken/luisteren? Wie draagt er gehoorbescherming op zo'n moment? Wisten jullie dat vuurwerk zo luid was, dat het gehoorschade kan opleveren?

Andere gevolgen en gevaren

Op straat
overlast door lawaai,
gevaar voor brandstichting

Dieren
stress door luide knallen,
weglopen, verstoren van winterslaap

Voor hulpverleners
gooien van vuurwerk
=
geweld

Gezondheid
slechte luchtkwaliteit,
vervuiling

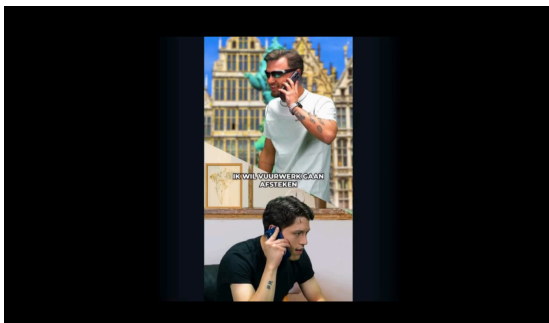
The infographic features a central yellow starburst with the word 'BANG!' in bold black letters. Radiating from this center are yellow lines that connect to various illustrations and text blocks. On the left, there's an illustration of a house and a garden bench on fire, with a person in a red shirt looking distressed. Below this, a hand holds a lit firework. On the right, a black cat and a brown dog are shown running away. At the bottom right, a red heart with a white pulse line is depicted. Text blocks in Dutch describe the consequences: noise and fire hazard on the street, stress and sleep disruption for animals, danger to emergency services from thrown fireworks, and health impacts like poor air quality and pollution.

Geef hen de ruimte om hun mening en ervaring te geven.

Wat als...?	Wat kan er dan gebeuren?
Je bent ziek. Je hebt barstende hoofdpijn en hebt koorts. Na een lange tijd val je eindelijk in slaap. Buiten beginnen ze met 'bommetjes' te gooien en je wordt terug wakker...	Hoe zou je je voelen? Wat zou je kunnen doen?
Iemand steekt een vuurwerkpijl af, maar het waait heel hard. Vlak voordat de pijl afgaat, valt hij om.	De pijl kan een persoon of dier ernstig verwonden. De pijl kan op/in een huis en brand veroorzaken. De pijl kan op de auto terechtkomen waarmee jij (later) mag leren rijden en deze helemaal laten uitbranden. Je ouders leggen uit dat je wel met de rijkschool zal leren rijden maar je verder de bus zal moeten nemen, want de auto was een koopje en die kans doet zich niet meer voor. Hoe zou je je daarbij voelen?
Een vuurwerkpijl belandt op je huis en deze schiet in brand. Je bent samen met je broer/zus thuis en hebt de brandweer gebeld. Onderweg naar jouw huis gooien mensen vuurwerk naar de brandweer en de ambulance.	De brandweer verliest kostbare tijd. Je huis is daardoor veel erger beschadigd door de brand. De ambulance loopt veel vertraging op. Doordat ze later zijn, zijn de verwondingen veel erger. Heeft er iemand al eens een brand meegemaakt? Heeft er iemand al eens op de ziekenwagen moeten wachten? Brandweerlieden en hulpverleners willen helpen, ze verdienen daarvoor respect. Hoe zou jij je voelen als je iemand aan het helpen bent en anderen gooien opzettelijk vuurwerk naar jou?
Iemand heeft een voetzoeker afgestoken op straat. Je vriend(in) ziet dit liggen. Hij/zij denkt dat het niet (goed) is aangestoken en raapt dit op.	Dit kan ontploffen in zijn/haar handen. Met zware verwondingen als gevolg. Wat doe je als je dat ziet? Wat zou je doen als een vreemde jou vuurwerk zou aanbieden? Wat zouden zijn bedoelingen kunnen zijn?
Je bent aan het wandelen met je hond. Vlakbij gaat er vuurwerk op straat af.	Jouw hond schrikt heel erg en loopt weg en kan zelfs onder een auto terechtkomen. Je zoekt uren maar vindt je huisdier nergens. Hoe zou jij je daarbij voelen? Begrijp je dat dieren angst kunnen hebben als er vuurwerk afgaat?
Je kleine broertje/zusje speelt op zijn/haar verjaardag met een	Ook als je maar héél even niet oplet, kan een kind zichzelf verwonden of per ongeluk iets in brand steken.

sterretje. Er belt iemand aan de deur en je gaat opendoen.	Is er een andere , veilige en leuke manier om je jarig broertje/zusje te laten schitteren tijdens het feest?
De theorie	
Elk jaar ontstaat er heel wat schade van vuurwerk door vernieling of brand. Hierdoor ontstaan ook kosten voor de maatschappij. Brievenbussen die vernield zijn, moeten weer hersteld worden en er branden ook jaarlijks talloze auto's uit.	
Voor hulpverleners zoals agenten, ambulancemedewerkers en brandweermannen, zijn er ook gevaren. Er wordt bijvoorbeeld vuurwerk naar ze gegooid. Ook kunnen ze geweld ervaren of worden ze uitgescholden. Deze hulpverleners doen een heel belangrijke taak en het is belangrijk dat ze hierbij niet gehinderd worden.	
Voor dieren zijn er ook gevaren. Ze kunnen gewond raken door vuurwerk en/of kunnen stress hebben van de harde knallen. Ook angst wordt opgewekt door vuurwerk. Bij wilde dieren kan het geluid hun winterslaap verstoren waardoor hun kansen verkleinen om de winter te overleven.	
Ook hebben sommige mensen (en dieren) last van de slechte luchtkwaliteit die ontstaat door het afsteken van vuurwerk. Er komt veel fijn stof vrij. Bijvoorbeeld mensen met astma, kunnen hierdoor last krijgen van hun gezondheid.	

Dia 9:

Dit filmpje van Platzak is een fijne afsluiter die op een ludieke manier samenvat.

Laat het filmpje afspelen en ga nu het gesprek met de jongeren aan over de groepsdruk die er is.

Hoe gaan zij ermee om?

Hebben ze al groepsdruk gevoeld i.v.m. vuurwerk?

Wie is er sterk genoeg om daar tegenin te gaan?

Kunnen ze elkaar daarin ondersteunen?

Dia 10:

Maak een conclusie met de jongeren.

Hoe gaan wij nu vieren?

Je kan nu een keuze aanbrengen van een workshop om hen te laten experimenteren met de alternatieven voor vuurwerk. Licht kort de workshop(s) toe die jij gaat doen met de deelnemers.

Kies die workshop(s) waarbij je net die kinderen die experimenteren met vuurwerk of dat eventueel zouden durven doen kunnen schitteren in hun (ander) talent.

Er is voldoende aanbod om dat te kunnen waarmaken. Elke workshop biedt de mogelijkheid om beperkt in tijd uit te werken of juist uitgebreid te integreren in een projectweek of (school)evenement.

Deel op social media met #4veilig en laat de deelnemers na de workshop(s) ook eens nadenken over veilig vieren thuis (zonder vuurwerk).

Indien nodig (zie toelichting bij dia 11) laat je eerst nog dia 11 aan bod komen.

Dia 11:

Deze slide staat bewust helemaal achteraan. Laat hem enkel zien en aan bod komen als er in uw groep jongeren zijn die ooit al vuurwerk hebben afgestoken of indien dit in de school/buurt regelmatig voorkomt.

Bekijk het filmpje zelf eerst zodat u oordeelkundig kan bepalen of het aangewezen is om dit aan bod te laten komen..

<https://www.youtube.com/watch?v=inmkDspbTsE>

Ga in op de reacties van de jongeren.